

Publicado
QUINZENAL
DE LITERATURA:
I ART: GIRONA

Plorau, poetes de la Patria mia,
s' ha post un altre estel;
l' Àngel hermós de nostra poesia
se n' es tornat al cel!

El gran Verdaguer ha mort.
Pregueu a Deu per l' ànima del
Geni dels temps moderns i per a
que 'ls ideials sublimes de Fe i Pà-
tria que amb entussiasme cantá i
pera quins nosaltres lluitem, s' en-
carnin en una feconda realitat.

Els Redactors de VIDA.

Núm. 10

15 Juny, 1902

QUI TÉ RAHÓ?

IV

Segons la definició de patria donada per l' Eminentíssim Cardenal Zigliara, y que, literalment traduhida del llatí, consignarem en l' anterior article, pera que un territori pugua anomenarse ab tan hermós y simpátich nom, ha de reunir quatre condicions, axó es, que les families que l' ocupan, *a)* procedixin de un matex tronch, *b)* que tingan la matexa llengua, *c)* les matexes costums y *d)* que facilment s' avin-gan entre sí. Are bé: ¿pot afirmarse que tots los habitants del territori espanyol procedexen d' un matex tronch, tenen una matexa llengua, unes matexes costums y s' avenen fa-cilment entre sí?

No serém nosaltres qui contestém á aquestes preguntes, cosa per cert gens difícil després de la molta llum que ilus-tradíssims pensadors *nostrats* han fet sobre aquestes ma-teries, sinó que serán escriptors castellans, triats al etzar entre los moltíssims que, ab conexement de causa y ab se-renitat de judici s' han ocupat de les questions que serve-xen de fonament á la materia de què estém parlant. Copia-rém literalment ses paraules.

a) ¿Tots los espanyols son procedents d' una matexa rassa?

“El Asia, cuna del género humano, da sus primeros po-
“bladores á España, los íberos y los celtas, prevaleciendo
“aquellos sobre éstos, que depositan los gérmenes del ca-
“rácter nacional: Valor y agilidad, rudo desprecio de la
“vida, sobriedad, amor á la independendencia, ódio al extran-
“gero, repugnancia á la unidad, desden á las alianzas, ten-
“dencia al aislamiento y al individualismo, y á no confiar
“más que en sus propias fuerzas.”

“Los Iberos. Fueron una tribu jafética que, procedente
“de la Iberia de Asia, ...entráron en nuestra Península,
“que ocuparon en toda su extensión, dilatándose además por
“la Francia meridional, y colonizando las islas del Medite-
“rráneo. Los Celtas. Fueron un pueblo de raza indo-germa-
“nica que salvando el Ural, y después de haberse detenido
“algún tiempo en las llanuras moscovitas, se extendió por
“la parte occidental de Europa, y penetrando en España,

“ocupó el N. O. con los nombres de galáicos, astures y cántabros, y las dos orillas del curso medio del Guadiana con la denominación de célticos.”--D. F. Sanchez Casado, catedrático del Institut del Cardenal Cisneros. (1)

“Ocupado de esta manera el territorio español por los Iberos, Celtas y Celtíberos, no llegaron por entonces estos pueblos, ni aun en toda la antigüedad, á constituir un cuerpo de nación independiente, antes bien, por la tendencia natural al aislamiento en los tiempos primitivos, aquí, como en todas partes, aparecen fraccionados y divididos, en varios pueblos, lo mismo los Iberos, que los Celtas y que los Celtíberos. Todos estos pueblos vivían aislados unos de otros, con costumbres, religiones y leyes diversas, sosteniendo á veces largas luchas, por reputarse cada cual enemigo de sus vecinos”.—D. J. de la G. Artero, catedrático de l' Universitat de Granada. (2)

¿Y no desaparagueren aquestes diferencias durant los siglos de la dominación gótica?—“Claro es que en España hay un núcleo (esto es lo que exige el hablar con entera franqueza, pero con completa calma, de este problema); un núcleo constituido por la vieja Castilla, por aquellos que vinieron de las montañas de Asturias, dominaron á León y llegaron luego al Mediodía, á las costas del Mediterráneo, los cuales crearon una personalidad enteramente única de raza, de ideas, de antecedentes, de instituciones comunes, todo lo cual forma un núcleo verdaderamente indivisible.

“Pero sería cerrar los ojos á la evidencia negar que á la Península ibérica vinieron otros elementos que no han tenido aquel origen único que aquellos elementos á que me acabo de referir: estos otros elementos son los catalanes y los vascos, y esos son los que experimentan las consecuencias del fenómeno de que antes hablaba. Esos son los que sin sentirlo y sin quererlo, sufren las consecuencias de ver que este gobierno central, que al fin y al cabo no representa para ellos la misma unidad de pensamiento, de raza y de instituciones que para los castellanos y los an-

(1) “Historia de España”, Edat antigua, Epoca primera.

(2) “Atlas de Historia de España”, obra molt elogiada per el Consell d' Instrucció públic.

“daluces; que esa unidad, que ese centro que no ha tenido
 “la fortuna de vencer con los elementos que el país les ha
 “dado, lejos de abrirles nuevos mercados se los cierra, lejos
 “de presentarles horizontes de gloria y bienandanza les
 “ofrece horizontes de sacrificios, de ruina, de miseria en su
 “desenvolvimiento, y todo eso produce un sentimiento, ¿por
 “que no decirlo? de verdadera frialdad, con que hay que
 “contar”.—D. Francisco Silvela. (3)

b) ¿Es una matexa la lengua dels naturals d' Espanya?
 “Y aunque no pueda negarse que la lengua castellana
 “no ha prevalecido totalmente sobre las de los otros pueblos
 “que habitan la Península Ibérica, puesto que así los portu-
 “gueses, que forman monarquía aparte, como los vascon-
 “gados, los gallegos y los pueblos de lengua catalana (Ca-
 “taluña propiamente dicha, Valencia y las Islas Baleares)
 “conservan su antiguo lenguaje y le cultivan literariamen-
 “te, también es cierto que la lengua de Castilla no es solo
 “la del mayor número de los españoles, etc.—La Real Aca-
 demia Española. (4)

“El idioma que aquí (á Catalunya) se habló y que con
 “las naturales modificaciones sigue hablándose al presente,
 “no es un *dialecto* del castellano, como se oye todos los
 “días asegurar á la gente semi-ilustrada, sino una variedad
 “muy notable de la lengua de *oc* ó provenzal para seguir la
 “denominación un poco infundada, por lo exclusivista, que
 “se le dá comunmente”.—El P. Blanco Garcia. (5)

“Tres eran por lo tanto los principales romances que re-
 “sultaban de todos estos lenguajes (los derivats de la llen-
 “gua llatina) exceptuado siempre el antiguo *euscaro* de
 “todos desemejantes, según arriba insinuamos; tales son en
 “efecto el *catalán*, el *castellano* y el *gallego*, destinados
 “por la Providencia á tener representación é importancia
 “en la historia de las letras españolas. Nacidos todos casi á
 “un mismo tiempo..... florecia el primero en las regiones

(3) Discurs pronunciat per l' Ex-President del Consell de Ministres el dia 19 Novembre de 1901, ab ocasió del debat promogut á les Corts per lo malaguanyat Dr. Robert. (A. C. S.).

(4) “Gramática de la lengua castellana”. Prólogo de l' última edició.

(5) En sa tan celebrada obra: “La literatura española en el siglo XIX”, tom. 3, capítulo primer.

“orientales del Pirineo, propagándose adelante á las islas
 “Baleares y al litoral del Mediterráneo y dando vida al *ma-*
 “*llorquin* y al *valenciano*: señoreaba en toda la España
 “Central el segundo, absorbiendo al cabo, si bien con la
 “lentitud y por las causas que en la exposición histórica
 “iremos apuntando, los dialectos de Asturias y Leon, de
 “Aragón y Navarra, é imponiendo su nombre á la lengua
 “española: y fructificaba en las comarcas norte-occidentales
 “el tercero, derramándose al Condado de Portugal, erigido
 “á poco en monarquía, y teniendo la gloria de prestar na-
 “cimiento á la lengua ilustrada por el genio inmortal de
 “Cámoens.

Pocas planes abans ja havia dit:

“Esta comunidad de orígenes, esta semejanza de acci-
 “dentes históricos, y este maridaje del señorío de ambas
 “regiones en la ilustre casa de los Condes de Barcelona no
 “podían menos de producir análogos resultados respecto de
 “la cultura y de la lengua de entrambas: y nació en efecto
 “semejante al provensal, si no del todo idéntico, el tan re-
 “nombrado *romance catalán*, que cobrando con el tiempo
 “mayor fuerza y energía, estaba destinado á servir de in-
 “térprete á un gran pueblo, trasmitiéndose hasta los tiem-
 “pos modernos”.—D. Joseph Amador de los Rios, Degá de
 la Facultat de Filosofia y Lletres de la Universitat Cen-
 tral. (6)

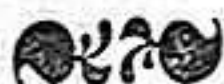
“Y per aixó senyora, (la Reyna Regent), sou vinguda á
 “escoltar amorosament los accents d' aquesta llengua, (la
 “catalana) no forastera ni exótica, sino espanyola y neta de
 “tota taca de bastardia. Vostre generós y magnánim espe-
 “rit compren que la unitat dels pobles es unitat orgánica y
 “viva, y no pot ser aqueixa unitat ficticia, verdadera unitat
 “de la mort; y comprén també que las llenguas, signe y
 “penyora de rassa, no s' forjan capritxosament ni s' impo-
 “san per forsa, ni 's prohibeixen ni 's manan per lley, ni 's
 “dexan ni 's prenen per voler, puig res hi ha mes inviolable
 “y mes sant en la conciencia humana que 'l *nexus* secret en
 “que viuen la paraula y 'l pensament. Ni hi ha major sacri-

(6) En sa obra, verament monumental, titolada “Historia crítica de la Lite-
 ratura Española”, part I, ilustració II sobre los orígens y formació de les llengües
 vulgars.

“legi ni ensemps mes inútil, que pretendre engrillonar lo “que Deu ha fet espiritual y lliure; lo verb humá, resplandor debil y mitg esborrat, pero resplandor al fi, de la pa-“raula divina“.—D. Marcell Menendez y Pelayo, Catedrático de l' Universitat Central. (7)

JOSEPH POU Y BATLLE.

(Seguirá).

MAURICI MAETERLINCH

I

L' obra de Maurici Maeterlinch, es avans de tot, una obra d' amor, que ha sigut per ell lo ressort qu' ha mogut son pensament. Ens el mostra com un plor trist i sentimental en les “Serres Chaudes“, com un clam ple d' apassionament, en sos “Drames“, ò be com una melodia serena que s' enlaira fins a convertirse en tractat moral, en la “Vie des Abeilles“.

Les ideies del poeta sens dupte han presidit l' esquema i desenrotllament de sos drames. Els hèroes i heroines forjats en sa pensa, ens els ha mostrat bax formes objectives i humanes. D' aquí l' incertitut, l' inquietut que poseex al espectador dels drames de Maeterlinch, devant la part de misteri que cobrex totes ses obres. Tots els personatjes dels drames de Maeterlinch, se presenten com profetes que prediuen un revelació. Pas a pas seguex a sos personatjes, veientels lluitar am les passions ó be caure en lo qu' ell anomena *destí*. En son drama “Annabella“ les seves heroines viuen més intimament am l' espectador que moltes d' altres obres. Ja es la princesa “Chaleine“ qui avansa cap a la felicitat i en son pas trova la mort; ja son els pobres vells “Aveugles“ perduts en alta mar; ja es l' avi de “L' Intruse“; Ursula de les “Sept princesses“, la petita “Melisaude“; la pe-

(7) Discurs pronunciat á Barcelona, en presencia de la Reyna Regent l' any 1838. El més gran dels crítichs espanyols volgué honrar á nostre llengua, que conex atmirablement y saboreja ab gran fruició, fent en catalá aquex hermosíssim discurs, que, com tot lo que surt de sa incomparable ploma es una veritable filigrana literaria, ensemps que clara mostra d' una erudició inverosímil per lo inconmensurable y profundíssima.

tita "Tintagiles", l' admirable "Selyssette", les am qui Maeterlinch, vol impresionar al que escolta sos drames! No hi ha dubte que 'l poeta ha sentit bategar en son cor els desitjos, les esperances i els afectes qu' adornen al seus personatjes.

Maeterlinch ha mirat a l' entorn seu, i no com Hamlet ha contemplat als seus semblants am tristesa. Maeterlinch ha vist als seus semblants, pro 'ls ha vist venir envers ell, am sos dolors embellits, am ses mortes esperances florint de nou. No hi ha llivres més plens de emoció que 'ls seus, ni concebuts am més fervor. Lo que Plotin va anomenar *bellesa intel·ligible*, se revela a cada plana en les obres de Maeterlinch.

II

Ja no se pas com ha trovat espresions maravellosament noves, ni d' ont ha arrencat tan belles concepcions per parlar al cor. Fou el flamenc Jean Van Ruysbroeck qui va obrir, el primer, devant de Maeterlinch ses admirables perspectives metafísiques que no tots els homes han pogut compendre, reservades als elegits per poder avansar. La traducció de "L' ornement des Noces spirituelles", marca sens dubte, el primer senyal am que Maeterlinch se separa del hèroe del teatre per aprocsimarse al home silenciós de la Filosofia i contemplarlo cara a cara. L' introducció a les "Noces" potser és, malgrat moltes obres ulteriors de Maeterlinch, l' escrit que doná més patenta mostra de la evolució del poeta, que analisem. Allí se 'l trova enamorat dels místics i dels neoplatònics, abstret per l' enigma del misteri que li sembla endevinar i no acaba de entendre. Aquesta introducció es bellíssima: la gran ombra de Plotin hi domina, i seguex els dictats teòrics de Ruysbroeck.

Maeterlinch ha vist en l' horitzó les obres de Ruysbroeck, les concepcions de Emerson, les sublimitats de Novalis, els ha reunit i condensat, i per ells ens ha donat un die el "Reveil de l' Ame", un altre "L' Etoile", "La Vie profonde", i per últim "La Beauté interieure" concepcions estranyes, si 's vol, pro que no poden compararse am la moderna literatura.

Si ha cantat la llum de les estrelles, no ha dextat de recordarse del home ignorat. Per aquest, pel pobre, nú, ais-

lat i abandonat, ha escrit el llibre "Le Tresor des humbles", empleat per parlar als seus germans, el diví llenguatge del cor, a l'ensemps senzill i persuasiu, que arrenca llàgrimes al que creu en els preceptes cristians, que treu del davant les ombres del dubte, i que encén en l'enteniment del altíu i orgullós la flama tremolosa del recort d'una Divinitat.

III

Ferm i am seguretat marxa Maeterlinch davant dels seus adeptes, semblant un beduí qu' sense vacil·lacions mostra a una caravana del desert el camí millor.

En sos últims llibres "Monna Vanna" i en "Le Temple enseveli" dona l'últim toc a ses teories i principis. Diu: "un home es la fatxada d'un temple ont hi viuen tot el bé i tota la saviesa. L'home deu comprendre a Deu i als àngels, al mirar sa inferioritat susceptible d'engrandiment. Desgraciat del que no ha comprès a Deu, sense mirarse avans ell mateix!"

Axís escriu Maeterlinch. Fa temps que aquest s'ha despullat de la vanitat de ser *verb*, que tants contraris li portà. No ha parat un instant de crear i conreuar l'Art, i l'Art s'ha identificat amb son pensament sense artifici de cap mena.

Ancar que nosaltres no estém conformes amb les doctrines de Maeterlinch, no per axò dexem de veure en ell un dels talents més excepcionals del modern món literari, i per axò l'hem donat a conèixer sense cap pretensió.

RAFEL GAY.

LAS HORAS

*Què temps que fa que las campanas
del vell rellotge del campanar,
passant els dias y las setmanas
cantan las horas sense parar!*

*Poruch el món, no se l' escolta
ningú vol sebre quan dona un pas,
més quan l' agulla ha dat la volta
ell canta l' hora sense ferne cas.*

*Prou ens ho diu: curta es la vida,
tot va esfumantse, tot va acabant;*

CAPÍTOL II

El cementir blau

...Qu' es dols l' abraçar teu...
qu' ets bona y com beneheixo
l' haverte trovat.

ADRIÀ GUAL.

Nocturn.

ERA una tarda melangiosa d' un día tot gris; tot parexía moures aclaparat, dessota d' un cel de núvols; tot restava esmortuit, plé de boira; les silüetes vagaven enfosquides, i 'ls milers de remors que creuen l' aire eren ofegats per l' alenada d' aquell vent de tardor qu' es un pressagi d' acabament i de vides perdudes.

El cementir s' estenia en la vessant d' una montanya, mirant a la mar i a la ciutat... mirant a la mar que semblava morta am ses aigües sorolloses i a la ciutat que no 's distingía a penes,

enterbolida per l' espessa broma que devallava de dalt de tot d' aquells monts altíssims.

El cementir s' estenia mes misteriós i mes quiet que mai am ses pilastres partides plenes de molsa i am sos xiprers infinits; am sos eucalíptes plens de fulla que tremolaven pesadament en l' espai i amb el tó de sos ninxos plens de ramells de flors marcides per l' alé dels morts; am sos carrers simétrics i am ses llánties apagades demunt de les lloses de marvre negre...

El cementir s' estenia i feia arriivar al cor tot lo divagador de la vida am ses estátues ploroses i blanques que destacaven ses formes verginals covertes per un llens de pedra... i feia plorar a l' ánima amb el plor de lo inconegut al mostrar la munió confosa de les creus que 's destacaven infinides pels graons monstruosos qu' aguanta-ven la ciutat morta; la ciutat morta que contemplava serenament a la ciutat dels vius, veient passar devant seu hores i hores amb inmutable tranquil·litat.

I qu' era hermós tot lo que 's contemplava a n' allá, en aquella tarda plena de tristor i d' enervament!.. Les flors, ja mitj desfetes, llensaven una flaire penetrant qu' arriivava fonda... fonda... els murs semblava qu' haguessin plorat, tant humits i llustrosos;... la sorra ancara guardava rosada de la darrera pluja... algún dels aucells que

viuen entre 'ls sepulcres cercava aletejant esma-
perdut el niu mitj fet pols d' alguna branca
qu' acabava de plorar am sos darrers vestigis...
i la catifa de fulles de la terra apagava la remor
dels passos... ¡ni un raig de sol!.. tot semblava
haver dexat de viure, fins el mar que s' estenia
al peu del cementir cuasi sense cap onada... fins
la ciutat viva que 's veia al lluny, sense cap
burgit... i com si 'l buf d' algún dels monstres
gelats que guarnien els vells sarcófags volgués
acabar del tot en aquella tarda magnífica i enso-
pidora, l' aire tallant, l' aire tant fret de 'l cap-
vespre plé de boires feia sorollar delicadament
els penjolls de les corones esgrogueídes...

¡Quin sentiment tenia aquell cap-tart! Cada
hora fugia anunciada pel campanar del cementir
sense dexar cap rastre... fugia enllá d' enllá, res-
sonant planyívolament... com adéu d' algú que
volgués anarsen... com si una munió d' ànimes
s' envolés a l' infinit per demunt de la terra...
com si l' Àngel de la Mort cridés a n' algú des
de dalt, des d' allá ont no arrivava la vista... I
al fugir aquell só, era tal la pau que dexava,
qu' un al sentirlo tindria desitjos a ben segur de
dexar aquesta vida del cos i pujar invisiblement
amunt... amunt... perdres i abismarse en aque-
lles regións infinides ont deu néxer tota llum i
tota bellesa!..

Ell, somniant amb aquella visió qu' un jorn

de festa com aquell vá contemplar entre 'ls perfúms del Temple, restava en el cementir, sol, tot sol, allunyat del fastigós bullici, llegint maquinalment les inscripcions de les tombes, i anyorant, anyorant quelcóm que li sigués protecció viventa entre la anguniosa lluita dels demés homes. Ell, l' aborria la lluita, aquexa lluita que sosté a la majoria humana, i entre la insupportable cridoria vulgar desitjava pau i esperava trovarne. No temia morir, son cos bell i plé de somnis esperava a la mort tranquilament, com a deesa benefactora que lliura als esprits de les presons de la terra... i per só es trovava bé en aquell funerari ambient. Ell no havia sigut mai tacat per l' impuresa... Estava en aquella santa época de la vida en que l' esprit en ales de ses evolucions benefactores, guardant tota la dolsor de la infantesa encar, papelloneja pel cos encare adolescent pressentint ja la propera virilitat del home. Havia viscut en sí i per sí matex sempre, i sospés tot d' un cop per l' espectacle inmonde la prosa actual de l' humanitat vivia a les hores recullit encare mes que mai i esperava plorant dolsament, el fí de son pelegrinatge; puig no podia ni volia enfangarse en l' indigne ambient que volta a les altres ánimes no tant pures. Ell era ben bé un d' aquets poquíssims esprits enlairats, víctima d' aquesta xorca civilitació, que 'ls imbécils d' avui anomenen esprits febles, i es trovava tant sol que vagava indecís buscant... buscant algú am qui poder combregar

am tota l' ànima. I la seva dolça figura era com la d' un Àngel cercant a un Àngel company seu.

A les hores Ell recordava amb una gran recansa aquella seva visió, com si Ella fos la companya buscada am tal afany... i aquella seva recansa fou lo que 'l guiá aquell die al cementir com si fós un pressentiment d' Ella mateixa; quelcóm encar indefinit li dava gran esperança... — De sobte les fulles seques despreses varen cruxir al impuls de llurs petjades, i davant d' Ell aparagué lluminosament l' alta i tendra figura de la Dona somniada.

Un gran encant tardoral la covria; l' ànima l' hi resplandía en el blanc rostre, d' una enlluernadora manera; un intens esguart protegidor irradiava de la llum serena de sos ulls; sos esplendits cabells com d' or vell voltaven sa testa d' una faisó verginal i una castedat santíssima cobria com miraculós vel les cadencioses formes de son cos.

Ella era encare més enlairada, d' una sensibilitat mes esquisida, d' una puresa mes refinada encar; Ella, qu' havia ja arribat a sa completa esplendidesa vivía fins a les hores retreta, aislada com Ell en mitj de les munions innobles, i quelcom com una esperitual fadiga de cercar en va la feia aislar i recullir cada jorn més. Sa vida interior era tant fonda que la feia somniar

am somnis quasi tangibles, que la feia ecstasiar en magnífics arrobaments i que cuasi l' hi feia també pressentir d' una vaga i dolça manera la presència divina de la deslliuradora Mort. Una gran pureza devallava demunt seu a cada instant i s' entreteixia inefablement en cad' un de sos actes. Una anyoransa d' amor cuasi la corsecava i en sos plors i en ses pregaries pot ben be dirse que ja, mes qu' en la terra, vivia en el cel. Com una flor faltada d' aigua s' anava esllanguint i sa dolça vida es destriava en una mística penombra solemnia.

Ell, al contemplarla a les hores en l' esbandidament del crepuscle trist, sense sol, sentí l' impuls de plegar les mans piadosament en un sublim gest d' adoració, i, conmós, tremolant de joia, va esperar...

En aquells instants silenciosos en que 'ls llavis restaren sospesos amb un' efusió sobrehumana, les ànimes parlaren a pler.

I desseguida, Ella, somrient, silenciosa s' apropà i am ses mans resplandint com hosties santes agafà delicadament la testa d' Ell.

La contemplà un xic, tremolosa, i après, amb efusió febrosa, amb un gran sospir la besà en el front.

*y la campana mitj ensopida
fins sembla 's cansi de tocar tant!*

*Qué temps que fa que las campanas
del vell rellotge del campanar
passant els dias y las setmanas
cantan las horas sense parar!*

XAVIER ZENGOTITA BAYONA.

Barcelona, 21 Abril de 1902.

COSES DE FAMILIA

La seva reineta no volia pas dormir.

Avia acabades totes les cançons que sabia de memòria, desde la *non, non* al *duo de la Africana*; bressolava dolsament, dolsament, com bressolen les mares a llurs infants que neguitejen, com devien bressolar els àngels per adormir al noiet diví. Però la reineta no tenia pas son.

La llum de la lluna entrava esporuguida pel finestró mitj obert i ajudava a la mare a amorosir a la nena.

La reineta anà sossegant son plor poc a poc, suaument; i un respir tranquil i tebi que la marona ajupida rebia a flor de galtes indicà que la reineta gosava, gosava el son dels angelets que Deu posa dintre d'un cos petit i bufó com a dintre de les petxines hi posa les perles...

Alesores grinyolà la porta del pis. La dona de puntetes sortí del recuartet, encengué una espelma i anà a trovar a son marit que acabava d'entrar, el rostre pàlit, els cabells erissats. Endevinà alguna cosa sinistra:

—D' a ont vens? Portes la mesada?

Ell, acotant el cap, desesperat:

—Soc un infelís. He jugat... Màmam!

I digué *màmam!* am tanta convicció, amb un desitj tan selvatje que la dona quedà orroritzada; pro tot-seguit un esforç suprem de voluntat la calmà, rumià un minut i am tò segur i reposat feu:

—Vina...

Li ensenyà llur fillona adormida, de galtes de color de rosa, d'un front pur com el dels lliris blancs.

—Mira qué maca! Com dorm! Fins ara no la he sossegada. Miratela be.

La guaità ecstasiat... vacil-là... s'ajupí, li estampà un bes flonjo i tremolós en mitj son front innocent.

—Ara, vols que 't mati?

El tò amorós d'aquella veu, la adorable treta que havia

preparada un amor pur com un raig de sol, el cor-pren-
gueren.

—Però com ho farem? No 'ns volen fiar. Fora d'aquet
tesor...

Ella l'acompanyà a llur cambra, obrí un calaix de la ca-
laxera, li mostrà un parell d'arrecades.

S'aguaitaren: ella aparentant indiferència; ell admirat.

El marit es decantà a sa esposa am posat de besar-la;
mes repentsantse, caigué de genolls, els ulls umits, les
mans dramàticament plegades:

—Ets una santa dona!

S'axecà obeint a n-ella que somreia am tota senzillesa
com si no's commogués enfront d'aquell tros de poesia i
umilitat.

I tot anant sopant li fou contant confidencialment totes
les gracies de la nena i malifetes de la tarde passada, tot
el munt d'esperances per la petitoia, fins l'axam de galants
que la rodejarien ben vistoseta i am la modesta posició que
li podria ser donada... I reia d'esma, atontat.

Prengué cartes en el parlament:

—I *dos*, Roseta, qué son aquets castells enlaire? Que no
contes am la nostra pobresa, i... amb el meu poc senderi?

Enrogint-se, plena d'intenció i bondat:

—No; però confío en ton amor de pare.

F. VIVER.

Girona, maig de 1902.

RETORN

*Ja venen. les ha atretes l'anyoransa
En nostre ambient lleugeres van volant.
Mirèu, ab quin dalit van acostantse
Tot xisclant..!*

*Son elles qu' emigraren ja fa dies
Quant freda s'acostava la tardor.
¡Ja tornen! Y ab llurs cants y melodies
Duhèn vida y gaubança al nostre cor.*

*Orenetes gentils, qu' á voladuries
Portèu la Primavera en nostre cel,
Feu chor als rossinyols, qu' en les boscuries
Glosèn càntichs, mes dolços que la mel.*

*Feu chor á les floretes, que novelles
Omplenen l'ayre pur d'olor suau.*

*Orenetes gentils, gentils aucelles:
 ¡Benvingudes siau!*

—
*Quant partireu al bés de la invernada
 Mon jardí, quedá trist y desolat;
 La natura, pansida y endolada;
 Dalt de 'l balcó, un nihuet abandonat.*

—
*Y les fulles, de l' arbre separantse
 A la freda ratxada de 'l mestral,
 Queyen á poch á poch, balancejantse,
 Entonant una absoluta funeral.*

—
*Queyen á poch á poch... La fret primera
 Prest mostrá son mantell de blanca neu.
 Llavors vaig anyorar la primavera,
 Mortal desfici empresoná 'l cor meu.*

—
*Vaig anyorarvos, si. Quant oviraba
 Vostre nihuet penjat dalt de 'l balcó,
 —¿Hont son les orenetes?—jo exclamava,
 Y 'l cor se m' amarava de tristó.*

—
*Més ja tornéu. Bandades enciseres
 De papellons, adornen mon jardí
 ¿Sentíu los rossinyols y cadernereres
 Refilant ab acent de serafi?*

—
*¿Veyéu la plana somrient, coberta
 De gales y riqueses á bell raig?
 Es que tot se revifa y se desperta;
 Es que s' acosta, alegre 'l més de Maig.*

—
*Cantéu, també. Cantéu la nova vida,
 Ompliu lo nostre cel de cants d' amor;
 Y aixis, la primavera benehida
 Esclatará en mon cor.*

VICENS PIERA Y PRAT.

Girona, Abril de 1902.

L' ART A GIRONA

En les casilles dels bombers hi ha hagut instalada la ecsposició de dibuxos de l' Escola Municipal de Belles Arts. A primera vista s' hi nota que 'ls professors han tingut l' especial cuidado d' escullir els dibuxos mes ben fets, dexant a recó els que no reunien certes condicions.

La falta de sinceritat es una flaca que solen tenir aquesta classe

d'ecsposicions, malifeta que te per objecte enganyar al públic i als pares dels dexeables.

Es un gran mal, que durant el curs els professors se recordin que 'ls trevalls de la seva secció han d'esser ecsposats, perque l'interés d'ensenyar be, desapareix ofegat pel amor propi de cada cual, lo que fa que se estableixi una especie de competencia; i axò que fins a cert punt sembla bo, resulta dolent per la senzilla raó de que son els mestres els que fan els dibuxos. Axís dits senyors treballen més del que deurien sense profit de ningú. Lo que convé, en una escola, son correccions de paraula, explicacions senzilles per esvair dubtes i mes que tot esperar continuarment als dexeables perque no 's desencoratjin devant de les dificultats qu' han de vèncer.

No voldriem pas equivocarnos; empró ens sembla que si tot lo retocat pels mestres desaparegués en un moment donat del parc dels bombers, quedarien-forses papers en blanc

Hem vist també les llistes i elles han vingut á refermar lo dit anteriorment; hi ha una notable disconformitat entre les notes obtingudes i 'ls dibuxos esposats; els notables i sobresalients no hi son pas en majoria i am tot les *lamine*s están gairabé totes a la mateixa altura. Si 's busquen les firmes dels dibuxos en trovarem que corresponen a un *bueno* qu' estant tan ben fets com mols qu' han obtingut més bones notes. Axò que de moment sembla falta de justicia no es altra cosa que 'l resultat de lo apuntat mes amunt

Mentres en aquets petits certámens de fí de curs no hi hagi un dibux de cada dexeable *fet per ell sol* i mentres els eczàmens no 's fassin d' un altre modo, ficsantse am els trevalls sense corretjir, el public no sabrá mai els progresos de la Escola ni podrá formarse el càrrec de l' utilitat d' aquesta.

Avui per avui no més pot jutjarse de les qualitats dels mestres i per cert que axò ja es quelcom qu' interessa. No acabarem doncs sense dir lo que sobre ells hem pogut observar.

Els dibuxos de figura de la secció de nois, se resenten tots ells de duresa i d' un descoxement complert de les ombres que no son fetes, sinó senzillament empastifades; els valors estan poc estudiats, les diferents gradacions de la taca no están enteses i se barrejen llastimosament els foscos amb els reflexos i aquestos am les mitjes tintes, lo que demostra que a n-el senyor que 's cuida de la esmentada secció li manquen conexements artístichs fins al punt que no sab ni en teoria l' escala decrexent, els graus d' intensitat lluminosa a que están sotmesos els diferents valors que van del clar al oscur. L' única preocupació que sembla tenir, es la de fer les ratlles am gracia, am diferents gruxos, cosa de mol maltgust i anticuada, que deu desterrarse per perjudicial en una escola moderna. Am tota sinceritat confesem que 'ls modelos d' en Julien son la nata per caure en semblants vicis dels quals poden quedar tarats per moit de temps els dexeables, ampró el mestre quan menos tindria que procurar disminuirlos per llur be.

Que axò es possible es veu en la secció de noies; allí les mostres son del matex, d' en Julien, mes en tots els dibuxos s' hi veuen fineses de

moldelat i un cuidado especial de suprimir ó al menos minvar la cruessa dels contorns Ben cla es veu que 'l qu' ha dirigit aquells treballs es un artista

En les dos seccions de que hem parlat, la correcció de dibux es també ben diferent; mentres qu' en la primera hi ha desencaixaments de bulto, en la segona no hi abunden tant i fins hi ha coses quasi correctes.

Del lineal sols ne dirém que sense haverhi res de notable, demostra tenir per capitost un home profesional que corretjex am carinyo i zel.
M.

Lo Rnt Miquel Rué, mestre de capella de la Seu de Girona, ha tingut a be regalarnos—lo que li remerciem—uns goigs que ha publicat fa poc, am música de la seva cullita i lletra de nostre amic i col·laborador en Josep Franquet, en llaor de Sant Jordi i Sant Narcís, patrons de Catalunya i de Girona respectivament.

Aquesta obra es del tot acabada i de un gust verament català i patriòtic ben marcat en la segona estrofa en que el tiple fa el cantàbil, comensant am la següent lletra: *Catalunya apesurada...* etz.; sembla verament que lo que 's sent es el cant de una ànima adolorida.

Aquesta estrofa està molt ben armonisada, glosant d' una manera delicada i mestre la música dels *Segadors*.

La part de choral, sobre tot la tornada, es música d' un esperit grandió i batallador.

En resúm podem assegurar que aquesta obra es de totes les qu' hem sentit del mestre Rué, une de les més ben acabades armònicament considerada, i simpàticament pel bon gust i esprit que respira tota ella.

Felicitém doncs al mestre Rué i esperem que no serà aital trevall l' últim d' aquesta mena que tindré l' honor de conèixer-li.

J. M. ROQUET.

PARENTESSIS

Diu que 'ls embaxadors ecstrangers han quedat prendats del caràcter espanyol, després d' assistir a la típica *corrida* reial, organisaada am motiu de les festes de coronació

Si senyors, sí, ancara hi ha esprit patriòtic. Si no que com totes les coses de la terra sofreixen les seves transformacions i mudances, la valentia de *D. Pelayo* va convertirse mes tart en la feresa caballeresca del *Fidalgo de la Mancha* i després en l' arruxament briós de la gent de *coleta*; i la *tizona* del *Cid*, venint una mica a menos, ens ha quedat metamorfosejada en l' espasa d' un Lagartijo, Mazzantini ò Bombita.

Qué fantasiejo?

Agafèu un periòdic dels més populars de Madrid, d' aquells tan

“amenos”, que per conservar més el caràcter espanyol no s'embran
 quen mai en questions fondas sinò que tot ho tracten

*Asi, de prisa, de prisa
 todo al vuelo, todo al vuelo*

que deia el poeta, i veurèu si tinc raó. Per exemple, llegiu el *Nuevo Mundo* del 31 de maig. Atacant a un flasco que sostenia en un popular periòdic les excelencies i cultura de l'espectacle nacional, diu: “No somos enemigos de las corridas de toros; pero no tanto, caballeros. Son un espectáculo muy hermoso, (oh!) muy artístico, (ah!), muy español, (oh!!!)”.
 * * *

He vist els nous gegants: son gent peluda, de rostre esblaimat i expressió aburrida; talment semblen malalts i apar qu' un suor fret els hi cubrex la cara.

Am tot i els bons vestits, en ells s' hi endevinen una porció de miseries; miseria d' art, miseria de dibux i miseria orgànica. Afigurintse com deuen ésser que fins nostres regidors, que solen tenir atrofiat el sentit del bon gust, han resolt practicar (a la senyora gegantesa qu' es la més perjudicada) una operació atrevida: l' han escapsada, empeltantli un altre cap que tenia els colors més sanitosos. En quan al bon comte, que tal me 'l figuro per la corona que rumbeja, s' han contentat am posarli un depilatori a les pestanyes perque sembla qu' aquestes tenien tanta ufana que fins li destorbaven la visió.

Mal-haja el gust que li haurán donat amb aital cosa. Tinguent que viure sempre a dintre la casa de la Ciutat es una gran ventatja el ser un xic llusco.

Per altre part no n' hi ha pas prou am lo qu' han fet; calia operar al mascle com han operat a la femella.

¿No haurien trovat, sense cercar gaire, per dintra la casa gran, *un cap de fusta* que tingués les faccions farrenyes propies d' un noble mal carat capás d' espantar a l' gent migrada en dies d' eleccions?

ESPIGOLANT. -- CRÓNICA

Per falla de temps no podem avui tributar al cantor de “L' Atlántida” l' homenatge que desistjariem. El nombre vinent de VIDA anirà endressat á la memoria del Princep de nostres poetes quina mort plora el mon enter.

A son enterrament hi varem enviar una comissió que representá a nostra Revista.

S' está organisant una vetllada necrológica en honor a Mossèn Jacinto Verdaguer, en la que hi pendrán part tots els elements intellectuals de Girona.

Pera regular la sortida de la nostra revista hem senyalat els dies

15 i 30 de cada mes, en lloc del segon y quart diumenge, com venia sortint fins ara.

Per la temporada d' istiu la nostra redacció s' ha traslladat al carrer de la Claveria n.º 8.

El dissapte dia 7 tinguerem el gust de saludar al M. I. S. Vicari General de Mallorca, Dr. Antoni M.ª Alcover qui fa ja dos mesos está recorreguent pam a pam tots els territoris aont se parla nostra llengua cercant col·laboradors per la gran obra del Diccionari que, com saben nostres llegidors, vá iniciar, i en la que está trevallant am constancia i entussiasme verdaderament extraordinari. Poques hores estigué a Girona, puig després de saludar al Sr. Bisbe, Vicari General i Secretari de Cambra i apuntar nombrosos datos del llenguatge vivent de nostre encontrada, sortí á la tarde cap a Las Planas, d' aont sortí l' endemá per donar una conferencia a Olot, desde aont se dirigí a Besalú i Banyolas ahont doná altre conferencia arrivant de bella nit a Girona. Acompanyat del actiu corresponsal de Palafrugell, D. Joan Linares, sortí el dimars de bon dematí vers San Feliu, Palamós, Palafrugell i La Bisbal, desde ahont visitaré Figueras, Cadaqués, Port-Bou, arrivant fins a Perpinyá, aont l' espera am los brassos oberts l' Ilme. Carselade del Pont per acompanyarlo personalment per tot lo Roselló. No tornaré a passar per aquí, puig acabada l' excursió del Roselló, entraré per Puigcerdá, y recorriré les encontrades de Vich, Solsona, Seu de Urgell, Andorra, Lleyda baxant fins a les montanyes de Prades.

El Dr. Alcover, segons manifestá a nostre amic Mossèn Joseph Pou, en qual casa se hostatjà, ha rebut molt bones impresions en tots els indrets de la terra catalana i te molt falagueres esperances respecte del resultat del patriòtic romiatje que està fent, sens perdonar fatiga ni recular devant cap obstacle. Que Deu Nostre Senyor lo guardi i li dongui forces pera portar a cap la gran obra a la que dedica totes ses energies i tot son entussiasme.

En el Certam literari y artístic de la "Acadèmia Bibliogràfica Mariana", que s' ha de celebrar el 19 d' octubre a Lleida, s' oferexen els següents premis a treballs en catalá:

Premi n.º 3.—Un objecte artístic de plata, del Ajuntament de Lleida, al millor romans catalá que cantí algun epissodi ò llegenda piadosa referent a la Mare de Deu de Grenyena.

Premi n.º 4.—Un lliri de plata, de la Acadèmia de la Joventut Catòlica, de Lleida, a la millor composició poètica que cantí al poble espanyol com a campió de la Inmaculada.

Premi n.º 5.—Una ancla de plata, del senyor Bisbe de Jaen, al autor de la millor descripció de la isla de Menorca i en particular de Mont Toro, feta en vers i en parla menorquina.

Premi n.º 7.—Un objecte d' art, de varies persones de Ciutadella, al autor del millor romans que descrigui alguns dels miracles i favors otorgats per la Verge de Mont Toro.

Premi n.º 8.—Un objecte d'art, de varis catòlics de Mahó, al autor dels millors goigs de la Verge de Mont Toro, patrona de Menorca.

Premi n.º 10.—Una medalla de plata, al autor de la millor col·lecció folklòrica Mariana, ò siga de cantars, himnes, lletretes, llegendes i demás expressions populars en llaor de Maria.

Premi n.º 11.—Un petit ram de llorer, a la millor composició de gènere dramàtic, am pocs personatges, que desenrotlli una acció intervinguda per la protecció de la Verge.

Els treballs deurán enviarse abans del 15 de setembre vinent, a Lleida, adreßats al senyor secretari general de la Acadèmia Bibliogràfica Mariana (carrer de la Acadèmia).

MON TRESOR.—Devocionari compost per lo P. Gabriel Palau, S. J.—
Imp. Subirana, Barcelona.

Ab aquest escayent titol acaba de publicar l'acreditada casa Subirana de Barcelona un axerit y complert devocionari, degut á la ben trempada ploma del P. Gabriel Palau, de la Companyia de Jesús. Devocionari hem dit y ab tota l'intenció, puig no merexen tal nom molts llibres que axís se titulan, pero que no són altra cosa que una col·lecció d'oracions y practiques piadoses, mes ó menos ben triades, però sens aquella intensa y atractívola pietat que ha de informar y vé á ser l'ànima, l'essencia, del veritable devocionari.

El P. Palau ha tingut ben present que les esencies se volatilisan si's trasbalsen d'un recipient al altre, y per axó ha tingut el bon pensament d'escriurerlo en l'hermosa llengua catalana, que, malgrat á totes les imposicions y convencionalismes, es l'única llengua que parla nostre esperit y l'única que compren el nostre cor. Verdaderament aconsola el veurer com sovintegen les publicacions d'obres catalanes, fins d'aquelles que per son caràcter sembla que menos haurien de participar del desvetllement literari de nostre poble. ¡Y tant com ne participen! Comparis el *Cami dret*, obra tan preciosa per la materia completa de barbrismes en la forma, ab el llenguatge de *Mon Tresor* y fins el mes poch enterat del moviment literari de Catalunya, veurá tot seguit si ha avansat ó nó el conreu y per lo tant l'amor envers nostre llengua de cinquanta anys á aquesta part.

L'obra del P. Palau es donch un *Tresor*, tan per la doctrina, sólida y abundosa, com per lo llenguatge, correcte y castís, sense ser enfalgador, obra que recomanem de debó á tots los aymants de la Religió y de la Pàtria. Una sola cosa no nos acaba d'agradar en *Mon Tresor*, y es que entre les promeses de S. Cor no hi figuri la mes gran, la mes important de totes elles, la feta en favor dels que combreguin nou primers divendres de mes seguits; ja varem notar aquesta omisió en l'obra del P. Navás, S. J. ¿Será oblit? ¿Será fet á dretes? ¿Perque donchs se recomana la comunió dels primers divendres? Es que no está ben escatida l'autenticitat de la promesa ó que encare se te por als jansenistes?—P. y B.